OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ Muistio 13.10.2017

Ympäristövaliokunnalle

ASIA: O 49/2017 vp Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistaminen

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausuntoa asiakohdassa mainitusta hallituksen esityksestä. Pyydettynä lausuntonaan opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa seuraavaa.

Alueidenkäyttö ja aluerakenne luovat perustan väestön elinoloille ja toimintaedellytykset elinkeinoelämälle sekä vaikuttavat merkittävästi ympäristön kestävyyteen. Maamme kilpailukyvyn parantamiseksi ja asukkaiden hyvinvoinnin turvaamiseksi on tärkeää, että alueet ja yhdyskunnat kehittyvät elinvoimaisina ja että niiden vahvuuksia ja voimavaroja voidaan hyödyntää tehokkaasti ja kestävästi.

Luonnon- ja kulttuuriympäristöstä huolehtiminen kestävällä tavalla on tärkeää elinkeinojen, väestön hyvinvoinnin ja alueiden identiteetin kannalta. Alueidenkäytöllä on ratkaiseva merkitys luonnon- ja kulttuuriympäristöjen sekä arkeologisten arvojen säilymiselle sekä niitä koskevien kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanolle. Kulttuuriympäristöt muuttuvat varsinkin talouteen, elinkeinoelämään ja väestönkehitykseen liittyvien muutosten seurauksena. Rakennetun ympäristön vajaakäyttö tai käytön puute ovat suurimpia haasteita kulttuuriympäristöjen arvojen säilyttämiselle, joten rakennetun ympäristön laadukkaalla kehittämisellä voidaan edistää kulttuuriympäristön monimuotoisuutta ja ajallista kerroksellisuutta. Kulttuuriympäristöjen merkitys on kasvamassa alueiden identiteetille ja vahvuuksiin perustuvalle elinkeinoelämälle sekä asukkaiden viihtyisyydelle etenkin kansainvälistymisen myötä. Kulttuuri- ja luonnonarvojen säilyminen edistää asuinympäristöjen viihtyvyyden lisäksi esimerkiksi matkailun vetovoimaisuutta.

Kestävään liikkumiseen liittyvät tavoitteet tukevat toteutuessaan ja yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa Suomen siirtymistä kohti vähähiilistä ja resurssitehokasta yhteiskuntaa. Resurssitehokasta ja vähähiilistä yhdyskuntakehitystä voidaan merkittävällä tavalla vahvistaa edistämällä

työpaikkojen, palvelujen ja vapaa-ajanalueiden saavutettavuutta sekä parantamalla kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen hyödyntämismahdollisuuksia. Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet tulee sijoittaa siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa. Näin vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä sekä vastataan väestö- ja työpaikkakehityksen edellyttämiin tarpeisiin.

Vaikka alueidenkäyttöä koskeva päätöksenteko on kansallista, vaikuttavat siihen kansallisen tavoitteenasettelun lisäksi kansainväliset velvoitteet ja sopimukset. Suomea velvoittaa neljä maisema- ja kulttuuriympäristön suojelua koskevaa kansainvälistä sopimusta:

1) Unescon yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi;

2) Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelun yleissopimus;

3) eurooppalainen yleissopimus arkeologisen kulttuuriperinnön suojelusta; sekä

4) eurooppalainen maisemayleissopimus.

Nämä sopimukset velvoittavat maita kulttuuri- ja luonnonperinnön, rakennustaiteellisen perinnön, arkeologisen perinnön, sekä luonnon- ja kulttuurimaisemien, suojelualueiden ja arkiympäristön turvaamiseen ja huomioimiseen alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että ministeriö on osallistunut ympäristöministeriön johdolla valmisteltuihin alueidenkäyttötavoitteisiin ja yhtyy esitettyihin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Lisätietoja:
neuvotteleva virkamies Merja Niemi, opetus- ja kulttuuriministeriö
ylitarkastaja Merja Hilpinen, opetus- ja kulttuuriministeriö